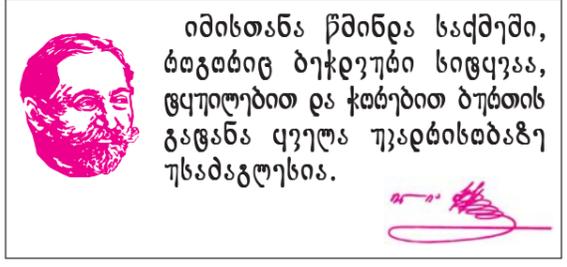

საქართველოს

იმისთანა წმინდა საცემში, ბოგობიც ბეჭდურბი სიფყვას, ფყილებით და ჭებობით ბურთის გაცნას ყულა უკადრისბდაჭე უსამაგლესია.

დაარსებულია 1918 წელს.
სუთხაბათი, 17 ივნისი, 2010 წელი.
№112 (6478)

რუსკულა

ელექტრონული ფოსტა: sakresp@ayety.ge ვებ გვერდი: www.open.ge ფასი 50 თეთრი.

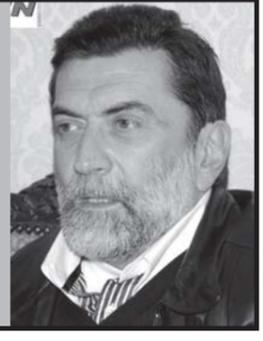
ოპოზიციური
კალები
უნიკლება
② სხვა
კონტექსტით
გაერთიანდნენ

„ურჩხული“ ⑧
2013 წელს წავა

④ დემოკრატიული
არჩევნები
ზღაპარით
დათავრდა

③ ნუკრი ქანთარია:
მიხეილ სააკაშვილმა
კარგი „სატოპკე“ აგვიწია

რუსა სტიქია
ყოველ წუთს
გვემუქრება,

ინსტიტუტი, რომელიც რომ არ გვექონოდა, უნდა შეგვექმნა

სადაზღვევო
კომპანიებმა
დაქირავებული
მძიმეები ⑦
გადააგდეს?!

④ გლდანის
საყრობილე
ფაქტობრივად
საწამებელი
ღანესებულება?

ვინ მოგვსა
ლარის
გაუფასურებით
დიდი ფული? ⑦

სიტყვა ძველის გასაზრდად!

დავითაძე არჩევნები... ვერ ვიტყვი, რომ ჩაცხრა ვნებათა ღელვა. რაც არ ყოფილა, რა ჩაცხრებოდა. ამ უინტერესოდ წარმართულმა წინასაარჩევნო და არჩევნების პერიოდმა, ძველი საბჭოთა არჩევნები მომაგონა. — ერთპარტიულობა და ამ ერთი პარტიის ჯგუფიდან წამოყვანილი კანდიდატურა... საინტერესო ის არის, რომ ხალხის განწყობაც საბჭოთა იყო, თითქმის ყველას რწმენით ამ ერთს უნდა გაემარჯვა... რა აზრი აქვს არჩევნებს, მაინც ის გაიმარჯვებს, ვინც მთავრობას სურსო, — გაიძახოდნენ. არადა, სინამდვილეში, უამრავი ოპონენტი გამოუჩნდა მმართველი პარტიის მიერ დახმავებულ კანდიდატს, ანუ უკვე რამდენიმეწლიანი სტაჟის მქონე მოქმედ მერს, რომელსაც „არჩევნის“ სტატუსის მინიჭება აკლდა, თორემ წინ ვინ აღუდგებოდა თურმე, რადგანაც ამომრჩეველთა 60 პროცენტს ერთი სული ჰქონია, როდის შეუთავსებდნენ მათზე და ქალაქზე თავგადაკულულ და მზრუნველ მერს რჩეულის სახელწოდებას.

პირადად ჩემი და ზოგიერთის გასაკვირად, ოპოზიციონერთა საკმაოდ დიდი ნაწილიც ასე ფიქროვდა და არჩევნებში მონაწილეობაზე უარი თქვა. თავგადაკულულობის რა მოგახსენოთ, მაგრამ მაინც ის ბანიარჯვავსო, წინასწარვე გაიძახოდნენ. ფულით მოსყიდულ ამომრჩეველს რომ ასეთი, „უტყუარი აზრი“ დაეუფლათ, გასაგებია, მაგრამ ოპოზიციური პარტიებს რა დაეპართათ, არ ვიცი, თუმცა ყველაფერი სწორად ასეც მოხდა, ერთპარტიულმა მთავრობამ და მისმა ერთგულმა ამომრჩეველმა აირჩიეს მოქმედი მერი და დანაშაურობა დაეკისრა...

მაგრამ საინტერესო იცით რა არის? ამ ხალხს ამომრჩეველთა პათოსის ძველ რაღაც იმპულსად, ყველა პარტიდან იცოდა (პარტიველთა კიდევ ერთი უცნაური ხასიათი; იცინა ერთი და აკეთებდა მორაქმ კარგა ხანის ფულსა და მარტო ჩვენი ხალხი და ამ მარტოვანი კავიბალის მიმართ უზომოდ დიდი სიყვარულით ანთებულები და დახარბებულები, ამ მხრივ ვაჟაყფაძეს, ახლა რომ მერად დაგვისვს, კი არა და, ეშვასაც აირჩევდნენ უთუოდ... ამჟამად ვადავებოდა, „ერთიანი ჯოჯოხეთისადაც ანათავსო“, ნათქვამია.

რაც შეეხება ნაციონალურ პარტიას, როგორც თავადაც თქვა, მართლაც უზომოდ გავერდი ფულით ამომრჩეველთა თვინი კანდიდატურის გასაგებებად. ამ პარტიას, რომლის წევრებიც საბანაცოვდებოდნენ მთავრობა, თავისი კანდიდატურის გასაგებებად...

ვანა და ყოფილი მერის ახლად არჩევა, ძალაში და მის მცხოვრებლობაზე უზომოდ დიდი ნაწილი მდებარეობდა, კიდევ ვი, მაგრამ თურმე, როგორც საბჭოთა მთავრობის მხარე...

შედეგ... ნუთნ მთავრობას არ იცის რა მოხდება?

დანი აგოვან, ამ საერთაშორისო სარკივლად სახელი და ავტორიტეტის ავადმჯობელებული მთავარი. ასე უფრო კარგად, ნათლად გამოჩნდა, თუ რა ნაწილსა და პატივისცემას იმსახურებდა თავის ხალხში მთავრობა. არჩევნები დემოკრატიულად ჩატარდა და აი, ხომ დანახავთ მთელმა მსოფლიომ, თუ როგორ აფასებს ქართველი ხალხი ნაციონალურ პარტიას. თავიანთი სახის გამაგრებისთვის თავს არ ზოგავდნენ ნაციონალური, ასე აგოვანდნენ. თუმცა რა მინიშნებებს აქვს, ვინ რას აგოვანდა. გამარჯვებისთვის რომ გრძობა იყო საჭირო, ეს ხომ ყველას უნდა სცოდნოდეს!

თუმცა, ამომრჩეველთა არც თუ ისე მცირე ნაწილის აზრით, მთავრობა კიდევ უფრო დიდ ავტორიტეტს მოიპოვებდა მაშინ, ერთ-ერთი ოპოზიციური პარტიის კანდიდატი რომ არჩეულიყო ქალაქის მერად. ფიქროვან, რომ ეს ფაქტი ხელს შეუწყობდა მთავრობის იმიჯს,

როგორც საერთაშორისო არჩევნების ჩატარებისას და დანერგვად ხალხის რწმენას მთავრობისადმი, რომელმაც, ზოლოს და ზოლოს, გადადგა გავადული ნაგვი დემოკრატიისადმი. მაგრამ, როგორც ჩანს, მთავრობას სულაც არ აინტერესებს საპარტიო სპორტსმენის აზრი. ის უფრო პრაგმატიკული მოსაზრებით სარგობობს, იმხარავს ავტორიტეტს მსოფლიოს თვალში, კარგად იცის, რომ საპარტიო-ლორე მსოფლიო ისე გულწრფელად როდი ზრუნავს, როგორც ქართველი მამულიშვილები, ქართველი ხალხი და მსოფლიო სტატისტიკით დანერგვადული ძველების თვალ-

უპრატენიოდ. დამთავრდა ოპოზიციური პარტიების სრული კრახით. ამ მოვლენებში არ უნდა გამოვჩინოთ ერთი საინტერესო სურათი: პოლიტიკურ პარტიებს, რომლებიც ჩვენსა და საბჭოთა რად, გაერთიანებისადმი ხალხის მოწოდების ნაცვლად ისე დამსახურდა და გამრავლდნენ, იმდენი კანდიდატურა წამოაყვანეს, რომ ამომრჩეველს სათვალავი ეშვებოდათ, უჭირდათ გარჩევა, ვინ ვინ იყო და ვინ ვის პარტიას წარმოადგენდა... მით უფრო, რომ არანაირი განსაკუთრებული პროგრესი იმდენი არ გამოიჩინა, თუმცა, არც ამომრჩეველთა დიდი ნაწილი გამოიჩინა პროგ-

ნაციონალიზმის მხრიდან არანაირი მოტივი გაგება არ მიხვდას. ნაციონალიზმმა კი მიხვდას. „ნაცვლად ამომრჩეველთა სულს“ და ისარგებლეს: ზოიკოტისტიკის დაკარგული სმეპიტაც, ოპოზიციონერთა კანდიდატურის სიმრავლით, დაბნეული ამომრჩეველთა, დაბნეული ამომრჩეველთა და ფულით მოსყიდული ამომრჩეველთა, „ერთგულადობით“.

ეს არც თუ ისე დიდი ხნის წინათ ჩატარებული არჩევნები ასე ვრცლად იმდენი გავეჩვენებ, რომ მას პირველი, „არც თუ ისე დემოკრატიული“ შედეგები აღუვებოდა, — ეს სახელმწიფო-ლუტის სწრაფი დეკლარაციის პროცესია, რომელიც ყველა პარტიისთვის მოსაზრებები დოქტრინის გამაგრებასთან დაკავშირებით უარის კურსის დაკვირვებაზე ასე უნდა გამოვლინოთ. ამომრჩეველთა უფრო მეტი დაბნეულობა და განვადობა, მაგრამ რა ვუყო ჩემს თავს, როგორ დავუგალო ჩემი საოჯახო გიჟობის გაუფასურება! დღევანდელი გაზარდი ერთი ლარის ადგილი, ხშირ შემთხვევაში, ხუთმა ლარამ დამიკავა. ი.ი. სურსათისა და სამრეწველო საქონელზე ნაწარმსა თუ ნივთზე ფასები კატასტროფულად გაიზარდა...

ლარის კურსის რყევა უკვე რამდენი ხანია დაწყებულია, აგოვან ჩვენი ავტორიტეტული ეკონომისტები, მაგრამ მისი არსებობა დამოკიდებულია საზღვარგარეთის დახმარებაზე. სამწუხაროდ, ეს დახმარება ყოველწლიურად მცირდება. თურმე, ერთ მხრივ დღესაც შეწყდება ალბათ და... მერე ჩვენ, ხალხმა თუ არა, ნუთნ მთავრობასაც არ იცის რა მოხდება?

გულნარა სტურუა.

მოთხოვნა

რა პირობებში არიან პატიმრები გლდანის მე-8 საპრობილში?

საბარტოვო პერიოდში ირდევია ადამიანის უფლებები, ამ მხრივ მტკადა შემაშფოთებელი და საგანგაშო პატიმრების მდგომარეობა სასჯელსახლების დაწესებულებებში, განსაკუთრებით კი გლდანის №8 საპრობილში. ამ ფაქტთან დაკავშირებით უკვე მრავალი აქტიური საპრობილო აქცია დაიწყო, რომელთაც ისინი საპარტიო-ლორე პარტიებს, სასჯელსახლების და პრობაციის მინისტრს, მოგულისხმებ და საპარტიო-ლორე აკადემიკოსებს უკვე დაუკრძალეს. როგორც რეპორტიორები ნათქვამი, გლდანის საპრობილო, ფაქტობრივად საწარმოები დაწესებულება. საპრობილოები ყველა პატიმარი

პირველივე დღიდან ბანდის ფიზიკურ და ფსიქოლოგიურ ზანოლს. პატიმრებისადმი ზედმეტად დამოკიდებული და მოკიდებული იმდენად არააღმინაურია, რომ უმეტეს შემთხვევაში, ფიზიკური შეუპოვების თავედან აცილების მიზნით, უარს აცხადებენ ერთსა-ერთსა დასაქმებაზე. პატიმრები საინფორმაციო ვაკუუმში იმყოფებიან, სადაც 7 საათიდან ზედადემოკრატიული მთ შუასაღამოს, ხოლო საუზრის ხმავე სასაქმეში უპარდებიან და უმოწყალოდ სცემენ. ხშირია პატიმრებისთვის მკარდიან ჯვრის აგვარების შემთხვევებიც. ასეთი ფაქტებს აღსტურებს უკანონო პატიმრობაში მყოფი ცოტენი გასასჯელები გლდანის საპატიმროდან გამოგზავნილი მისამართები და აღწერილი ფაქტები. ყოველივე ამის აღმოსაფხვრელად მოგულისხმებ იყოფილია საზოგადოებაში მოთხოვნა, რომ დაუწყონ დიდი შეფასების საპრობილოებში პატიმრების წაგება, ფიზიკური და ფსიქოლოგიური ზანოლა, უკანონო პატიმრობიდან განთავისუფლდნენ ცოტენი გასასჯელები, ყველა პოლიტიკოსი და სხვა უკანონო პატიმრები. კანონის შესაბამისად დანაშაულის ყველა ის თანამდებობის პირი თუ რიგითი თანამშრომელი, რომელიც აჭარბებს თავის უფლებამოსილებას და პატიმართა სავერუ-პო საბჭოს საპრობილოებში შესვლისა და პატიმრებთან შეხვედრის უფლება შეეცა...

საბია გუბარიაძე

ინფორმაცია

საპარტიოსტო პარლამენტი უკავყოფილებას გამომთქვამს

აფხაზეთის ენ. პარლამენტი ლიტვის სეიმის მიერ „საქართველოს შესახებ“ მიღებულ რეზოლუციას პროქართულ რეზოლუციას უწოდებს და აცხადებს, რომ ამ რეზოლუციის მიხედვით დაიხილებულია არის ინტერპრეტირებული 2008 წლის აგვისტოს მოვლენები. ენ. გავრცელებულ განცხადებაში, ნათქვამია, რომ ლიტვის სეიმის მიერ მიღებული პროქართული რეზოლუცია, ვილინის მიერ საქართველოს ხელისუფლების მხარდაჭერის გამოხატულებაა, რომელმაც „კვლავ გაააქტიურა ძალისხმევა აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის ირგვლივ“. ევროპული სახელმწიფოს მიერ მიღებულ ოფიციალურ დოკუმენტში ომს სამხრეთ ოსეთში — რუსეთის აგრესია ეწოდება, აფხაზეთი და სამხრეთ ოსეთი კი ოკუპირებულ ქართულ ტერიტორიებება და მოსხენიებული, მათ ფსევდოსახელმწიფოებრივ მარირებულ წარმონაქმნებს უწოდებენ, ხოლო მათი დამოუკიდებლობის აღიარებას — არასამართლებრივ აქტს“, — ნათქვამია ენ. პარლამენტის განცხადებაში და იქვე მითითებულია, რომ „რეზოლუციაში არ არის მოხსენიებული ევროკავშირის კომისიის მიერ დადებული დასკვნა კონფლიქტის მიზეზების შესახებ. აფხაზეთი ენ. პარლამენტარები ასხენებენ ყველას, რომ ევროკავშირის მიერ შიდადი ტალიანის ხელმძღვანელობით შექმნილმა კომისიამ დაადგინა, რომ სამხედრო მოქმედებები საქართველოს შეიარაღებულმა ძალებმა დაიწყეს. მათივე განცხადების მიხედვით მათ „ძნელად სჯერათ“ ის, რომ „ამ გადამწყვეტილების მიღებისას ლიტვის სეიმი ამ დასკვნას არ იცნობდა“. — ამიტომაც ლიტვის პოზიცია ევროკავშირის პოზიციას ეწინააღმდეგება და იგი კონიუქტურული მოსაზრებების კარნახითაა მიღებული. ლიტვის სეიმის მიერ გაკეთებული განცხადება უპასუხისმგებლო აქტია, რომელიც ტერორიზმსა და ომის განახლებას უჭერს მხარს, — აცხადებენ სეპარატისტები.

XO-308-360

ისტორია

„ქართლის ცხოვრებაში“ დაცულია რომისა და სასანიური სპარსეთის ომის ერთი ეპიზოდი, რომელიც ახლოს დგას გერმანულ-რომაული მწერლობის მონაცემებთან.

III საუკუნის კრიზისმა რომაულ აღმოსავლურ პოლიტიკას გამანადგურებელი დარტყმა მიაყენა. ასპარეზზე გამოსულმა სასანიელებმა, განსაკუთრებით შაპურ I-ის ძლიერობის დამყარებამ, სპარსეთს ძველი დიდება დაუბრუნა. რომის იმპერიამ რამდენიმე სერიოზული დამარცხება განიცადა (260 წელს სპარსელებმა რომის იმპერატორი ვალერიანეც კი დაატყვევეს და სიკვდილით დასაჯეს), რამაც მისი სამფლობელოები მნიშვნელოვნად შეამცირა.

შაპურ I-ის მეშვეობით დინასტიურმა დაპირისპირებამ სასანიელების იმპერიის მრწამსიდან გამდრეხულად გააფრთხილა, მაგრამ აგრესია რომაელების, როგორც ამიანე ბატონობის კონკურენტების მიმართ, უმთავრეს ამოცანად დარჩა.

ლეონტი მროველის „ცხოვრება ქართველთა მეფეთაში“ ნაჩვენებია სასანიელების ტრადიციული შეურიგებლობა რომაელებისადმი. მემატიანის თანახმად, ომის ინიციატორი იყო სპარსეთის მეფე, რომელმაც მოუწოდა ქართლის მეფე მირიანს, „შევკრებოდა და გარდავლოთ სომხითა და შვედიანთა სამხრდეთა“. მირიანი დამოუკიდებელი მეფეთა მეფის მრძანებას.

ანტიკური ავტორების მოწმობითაც, ომი სპარსეთის მეფემ დაიწყო.

ქართველი მემატიანე გვაუწყებს, სპარსელებისა და ქართველების გაერთიანებული ლაშქარი შეიჭრა სომხეთში, დაიკავა მრავალი ციხე-ქალაქი, განდევნა მისი მეფე თრდატი „და შევიდეს სამხრდეთად, და ვერ წინააღუდგა მათ მეფე გერმანის კონსტანტინე, რომლისათვის შთავარდა დიდსა მწუხარებასა“. ლეონტი მროველი აგრძელებს, გერმანთა მეფე უიმედო მდგომარეობიდან იხსნა ღვთიურმა ძალამო. „და ვითარ იწყეს მათ ტყვეებად სამხრდეთისა, მაშინ არწმუნეს მეფესა კონსტანტინეს ვითომ ღვთისმსახურთა და შრქუეს: იხილე საკვირველები ქრისტესი და ძლევაი მტერთა მოსავთა მისთაგან, ვითარ ყოველი მოსავნი ქრისტესნი წარმძღუანებთა ჯუარისათა სძლევენ მტერთა მათთა... კონსტანტინე მეფემან ირწმუნა მათი... ნათელ-ილო კონსტანტინე და წარმოიძღუნა სახე ჯუარისაი და ეწყო მტერთა, სპარსთა მათ ურიცხეთა, სპარსთა მათი ძალითა ქრისტესითა აოტა მანაკი მათი, და მოსრა სიმრავლე მათი. და ივლტოდეს ორნივე იგი ძმანი (ლეონტი მროველის თანახმად, სპარსეთის მეფე მირიანის უმცროსი ძმა იყო) მცირედიოდა მედრითა. და მიუდგა უკუადა კონსტანტინე, და შევიდა საზღვართა მათთა, და სპარსთა მეფე შევიდა სპარსეთად მეოტი, ხოლო მირიან დადგა ქართლად და განამარცხა ციხე-ქალაქნი“.

სპარსეთისა და ქართლის მეფეებმა მრძოლის ველი დატოვეს და თავიანთ ქვეყნებს მიაშურეს. ლეონტი მროველს დამარცხებული სპარსეთი აღარ აინტერესებს. მისი თხრობა მხოლოდ ქართლით შემოიფარგლება. ისტორიკოსის მსჯელობით, ქართლის მეფე მირიანმა, საკმაოდ წინდახედული ნაბიჯი გადადგა. დარწმუნებულმა იმაში, რომ წინააღმდეგობის გაწევას აზრი არ ჰქონდა, გადარჩენის ერთადერთ იარაღად დიპლომატია აირჩია. ამ მიზნით, „წარგზავნა მოციქული წინამე კონსტანტინე მეფისა და ითხოვა მისგან მშვიდობაი, და აღუთქვა მას მსახურებაი და განდგომაი სპარსთაგან და შემდგომაი მისდა, რომელი-ესე სთნდა კონსტანტინე, რამეთუ შიში აქუნდა უკუალაღცა სპარსთა მეფისაგან, და თანამეწყობისათვის დაეზავა მირიანს. და აღიყვანა შვილი მირიანის ძმევიდა, სახელით მაქარა, და მირიან და თრდატი ამხანა ურთიერთს, რამეთუ მოსყა თრდატი ასული თავისი სახელით სალომე, ცოლად ძესა მირიანისსა, რომელსა ეწოდა სახელია რვე, და უჩინა საზღვარი მირიანს და თრდატს... და ესე რაი განუყო კონსტანტინე მეფემან და შეამდგომელ ექმნა მათ და წარვიდა თვისად სამეფოდ“.

ლეონტი მროველს გამოკვეთილად აქვს ნაჩვენები სამხრეთ კავკასიის სპარსეთისაგან ჩამოშორებისა და რომაული ბატონობის დამყარების მნიშვნელობა. გამარჯვებულმა იმპერატორმა, როგორც უმაღლესმა ხელისუფალმა, ერთპიროვნულად გადააჭრა სადავო საკითხები. დაადგინა საზღვრები ქართლსა და სომხეთს შორის, რომელიც მანამდე „დაუცხრომლად იყვის მთოთი მათ შორის წელთა მრავალთა“.

ლეონტი მროველის თხრობის დამატებლობას ამყარებს IV საუკუნის რომაული ისტორიკოსი ევტროპიუსი. „რომის მოკლე ისტორიაში“ იგი წერს, ომის პირველ წელს (ევტროპიუსს იმერია ნახსენებია არა აქვს) სპარსელებმა მრწამსიდან გამდრეხულად მოიპოვეს (მრძოლა გაიმართა 297 წელს). რომის არმიას სარდლობდა ცეზარი ვალერიუსი.

სი. იმპერატორ დიოკლეტიანეს იგი გადრთხილებული ჰყავდა, მრძოლა არ დაეწყო მანამდე, ვიდრე დამხმარე ძალებს არ მიიღებდა. ვალერიუსმა იმპერატორის შეგონება არ გაითვალისწინა; ყურადღება არ მიაქცია მოწინააღმდეგის რიცხობრივ უპირატესობას და დამარცხდა. დამარცხებული მთავარსარდალს დიოკლეტიანე ათვალწუნებით შეეხდა და შესაფერისი პატივით არ მიიღო. ვალერიუსმა თხოვა იმპერატორს, რომ მიეცა შეცდომის გამოსწორების საშუალება და ნება დაერთო, მოეწყო ლაშქრობა განმეორებით. დიოკლეტიანე დათანხმდა. მომდევნო წელს (298 წელს) ვალერიუსმა შეიერთა დენისპირეთის ლეგიონები და განაახლა საომარი მოქმედება. ამჯერად რომაელებმა გაიმარჯვეს. დამარცხებული შაპურ I-ის მრძოლის ველიდან გაიქცა. ვალერიუსმა დაიკავა სპარსეთი მანაკი, ხელთ იგდო დიდი ნადავლი. განსაკუთრებით აღსანიშნავია მრავალრიცხოვანი ტყვე, რომელთა შორის იყვნენ შაპურის შვილები, დეზი და შვილები, აგრეთვე სპარსი დიდებულები. შაპურ თავი სპარსეთის მიუვალ ადგილებს შეაფარა.

გამარჯვებული ვალერიუსი ზემოთ დაბრუნდა მესოპოტამიაში. დიოკლეტიანემ დირსეული შეხვედრა მოეწყო, – აღნიშნავს ევტროპიუსი.

ამრიგად პეტრე პატრიკოსის ზუსტად აქვს მითითებული საზავო ხელშეკრულების დამაჩქარებელი ფაქტორი. სრულიად საწინააღმდეგო ინფორმაციას გვაწვდის ევტროპიუსი. მისი გადმოცემით, „როდესაც დიოკლეტიანემ წლების სიმძიმით იგრძნო იმპერიის მართვის შეუძლებლობა, დაარწმუნა პეტრე ვალერიუსი, დაბრუნებულ კერძო ცხოვრებას, ხოლო სახელმწიფო საქმეები გადაეცა უფრო ახალგაზრდებისთვის. უხალისოდ დაეთანხმა პეტრე ვალერიუსის წინადადებას. ორივემ იმდღეს შეეცალეს საიმპერიო დონის მართვას. კერძო ცხოვრებაზე – დიოკლეტიანემ ნიკომედიაში, პეტრე ვალერიუსმა მელიტაში, დიდებული ტრიუმფის შემდეგ, რომელიც მათ ერთად იზიგმეს რომში. ამ ტრიუმფის დროს მათი ეტლების წინ მიატარებდნენ ნარსის ცოლებს, დემსა და შვილებს“. თუ ევტროპიუსის გადმოცემას რეალობად მივიჩნევთ, გამოდის, რომ ნისიბისის ზავი უმეტიერად დამთავრებულა. პეტრე პატრიკოსი კი სავსებით ანაფერს სტოვეს. მას ყველა კითხვაზე პასუხი აქვს გაცემული. მას შემდეგ, რაც გამარჯვებულთა ყველა მოთხოვნა დაკმაყოფილდა, „ნარსეს დაუბრუნეს ცოლები და შვილები“. თუ რომაელები ტყვეებს არ გაათავისუფლებდნენ, სპარსეთი ომს გააგრძელებდა.

რომის განხილული დამთხვევა დავას არ იწვევს. მაგრამ ერთ კონკრეტულ შემთხვევაში არსებობს განკვეთილი შეუსაბამობა, რომლის განმარტებაც საისტორიო წყაროს შინაარსში სერიოზულ კონფლიქტს შეიქცნის. გერმანე და რომაელი ავტორების თანახმად, აღწერილი ომი სასანიელებთან მიმდინარეობდა დიოკლეტიანეს (284-305) ეპოქაში. „ქართლის ცხოვრებაში“ იმპერატორად დასახელებული ჰყავს კონსტანტინე. კონსტანტინე დიდი რომის იმპერატორი იყო 306 წლიდან. მას რომაული აღმოსავლური პოლიტიკის შემოზრუნებასთან კავშირი არ ჰქონია. ლეონტი მროველის თხრობა იმდენად ზუსტად ჯდება ანტიკურ ავტორთა ინფორმაციებში, რომ შეუძლებელია მისთვის უცნობი ყოფილიყო, თუ ვინ იყო რომის იმპერატორი. ჩვენი აზრით, ამ შემთხვევაში საქმე გვაქვს პიროვნების იდეოლოგიური კუთხით წარმოჩენასთან. ქართველმა მემატიანემ ქრისტიანობის მტერის დიოკლეტიანეს ხსენებას თავი აარიდა და მის ნაცვლად ჩასვა ახალი რელიგიის ამდინარებელი იმპერატორის სახელი. თუ ამ გადაადგილებას დაუვშევით და კონსტანტინეს ნაცვლად ვივლითსებთ დიოკლეტიანეს, ყველაფერი თავის ადგილზე დასაგდება. ლეონტი მროველმა დიოკლეტიანეს სახელს ჩაანაცვლა წინდახედულად შენახული იმპერატორის სახელი. ვარაუდს აძლიერებს ის განმარტებაც, რომ კონსტანტინე დიდს აღმოსავლეთში მრძოლები არ უწარმოებია. საერთოდ ნისიბისის ზავი საკმაოდ მტკიცე აღმოჩნდა.

სამხრეთ კავკასიის გადასვლამ რომაული გავლენის სფეროში გა-

„ქართლის ცხოვრება“ და ანტიკური ისტორიკოსები

ვალერიუსის გამარჯვებით რომის იმპერიამ აღიდგინა შელახული სახელი და დაიბრუნა ძველი დიდება. დამთავრდა სასანიელების უკონკურენტო ბატონობის ხანა. სპარსეთის დამარცხებას განსაკუთრებით ამძიმებდა ის ფაქტი, რომ სამეფო ოჯახის წევრები რომაელთა ტყვეობაში იმყოფებოდნენ. შაპურ I-ის ნარსესი იძულებული იყო, სასწრაფოდ გაემართა მოლაპარაკება და მახლობელი ადამიანები გამოეხსნა. რომისა და სპარსეთის მოლაპარაკების შესახებ ვრცლად მოგვითხრობს მიხანტიელი ისტორიკოსი პეტრე პატრიკოსი: „ვალერიუსი და დიოკლეტიანე ნისიბისში შეიყარნენ, ერთად მოითათხივნენ და ელჩებად გაგზავნეს სპარსეთში სიკორი პრობე, მომხსენებელი მდივანი. ნარსემ იმ იმედით, რომ დანაპირებს შეასრულებდნენ, მეგობრულად მიიღო ის, მაგრამ საქმეს აჭიანურებდა, რადგან მას სურდა, თავისკენ მიემხრო სიკორის მეთაურობით მოსული ელჩები... და მოუწოდებდა პრობეს, ელჩობის მიზანი გამაყნოსო“. სიკორმა გააცნო მისთვის მიზანი, სადაც ჩამოთვლილი იყო ქვეყნები, რომლებიც უნდა დაეთმო სპარსეთის მეფეს. პეტრე პატრიკოსის თხრობიდან ნათლად ჩანს, რომ ელჩობის მოთხოვნა იყო კატეგორიული. გამარჯვებული მხარე ყურადღებას არ აქცევდა დამარცხებულის პროტესტს. სადავო საკითხების წამოჭრისას, რომის ელჩები, პასუხისმგებლობის თავიდან აცილების მიზნით აცხადებდნენ: „უფლებამოსილი არ არიან დაგვთანხმონ, არც თვითმპყრობელთაგან აქვთ ამის შესახებ რაიმე დავალება“. კამათის შემთხვევაში ელჩები აცხადებდნენ, რომ იმპერატორის ნების გარეშე არაფრის გადამწყვეტა არ შეეძლოთ და ახალი მითითებების მისაღებად უნდა დაბრუნებულიყვნენ ნისიბისში. ნარსესი ჩქარობდა. სიქარით კი სარგებლობდა რომაული მისია. სპარსეთის მეფემ უყოყმანოდ დააკმაყოფილა რომაელთა ტერიტორიული მოთხოვნები. სასანიელებმა პირველად მოიღრიკეს ქედი. რომმა დაიმარჯვა ის ქვეყნები, რომელთა დაპყრობასაც სიამაყით აღნიშნავდა შაპურ I თავის წარწერებში.

ძველი საქართველოსთვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა ჰქონდა იმ ფაქტს, რომ „იმერიის მეფეს რომაელებისაგან უნდა მიეღო თავისი მეფობის ნიშნები... ამ საკითხებში რომ შეთანხმდნენ, ნარსეს დაუბრუნეს თავისი ცოლები და ბავშვები. მეფეთა კეთილპატიოსანი გონიერებით მათი სიწმინდე დაცული იყო“.

სპარსეთის მეფეს სამეფო ოჯახის წევრები და დიდებულები ნებისმიერი დათმობის ფასად უნდა გამოეხსნა. თუ ასე არ მოექცეოდა, მეფის პრესტიჟი ქვეშევრდომების თვალში იმდენად დაეცემოდა, რომ ადვილი შესაძლებელი იყო, გვირგვინსაც კი დაეშვიდებოდნენ. ამიტომ მოლაპარაკების უშუალოდ თვითონ წარმართავდა, მაშინ როცა რომაული მხარე წარმოადგენილი იყო ვინმე სიკორი პრობეთი. სხვა შემთხვევაში ნარსესი დირსეების შელახვად მიიღებდა სიკორთან და მის თანხმობას პირებთან სერიოზული საქმეების განჩევას. იგი შექმნილმა სიტუაციამ აიძულა საკმაოდ შეუფერებელი როლი შეესრულებინა.

დიდი სამხედრო პოტენციალის მქონე სასანიელების იმპერია არ შეურიგდებოდა რამდენიმე ქვეყნის დაპარგვას. ცნობილია, რომ ზავის დადებამდე რამდენიმე ათეული წლის განმავლობაში, რომსა და სპარსეთს შორის საომარ მოქმედებას ადგილი არ ჰქონია. მომდევნო მოვლენების გათვალისწინებით, პეტრე პატრიკოსის ინფორმაცია მეტ ნდობას იმსახურებს.

საერთაშორისო მოვლენებთან გარკვეული სიახლოვე დაცულია „ქართლის ცხოვრებაში“. პეტრე პატრიკოსის ინფორმაციას, „იმერიის მეფეს რომაელებისაგან უნდა მიეღო თავისი მეფობის ნიშნები“, თითქმის იდენტურად ვაძლევეს ლეონტი მროველი. იგი წერს, მირიანმა „წარგზავნა მოციქული წინამე კონსტანტინე მეფისა, და ითხოვა მისგან მშვიდობა, და აღუთქვა მას მსახურებაი და განდგომაი სპარსთაგან“. მოტანილი მსჯელობა გარკვევით მიუთითებს, რომ იმერიის მეფე ნისიბისში სპარსეთისაგან დამოუკიდებლად მოქმედებდა.

ლეონტი მროველის სიტყვებით, მირიანის წინდახედულმა ქართლი აოხრებისაგან იხსნა. პოლიტიკურმა სიტუაციამ მოითხოვა ორიენტაციის შეცვლა და გამარჯვებული რომის ბატონობის აღიარება.

რომთან ურთიერთობის მოგვარებამ, პოლიტიკურის ვარდა სულიერების სფეროც მოიცავდა. ლეონტი მროველი, როგორც სასულიერო მოღვაწე, ამ ეპოქას უდიდეს მნიშვნელობას ანიჭებს, რადგან „მას ჟამსა მოსრულ იყო წმიდაი და ნეტარი დედა და ემზაბი ჩუენი ნინო... და განუცხადა ქალაქებში ქრისტეს სულთსაი, და იქმნა ვურნებასა თვინიერ წამალთა ხმარებისა და ხმაშალად იყო ქალაქებად ქრისტეს სკულთსა, ჭემმარაიტისა მის ღმრთისა ჩუენისასა“.

„ქართლის ცხოვრების“ მომდევნო ვრცელ მოწვევებში გადმოცემულია ნინოს მიერ ქართლის მოქცევა. საყურადღებოა იმის აღნიშვნაც, რომ ქრისტიანობის პირველ ნაბიჯებთან დაკავშირებით, თვალსაჩინოდ არის წარმოდგენილი კონსტანტინე დიდის როლი.

„ქართლის ცხოვრებისა“ და ანტიკური წყა-

დამწყვეტი როლი შეასრულა ქრისტიანობის გავრცელება-დაკანონებამ.

სასანიელები ცეცხლითა და მახვილით ნერგავდნენ ზოროასტრიზმს. მათი რელიგიური ექსპანსია ანადგურებდა ადგილობრივ წარმართულ კერპებს. მიწისაგან ალგვილი ტაძრების ნაცვლად ცეცხლის საკურთხევლების აღმართვას დასტურებს მეფეთა მიერ შაპურ I-ის და ზოროასტრიზმის უმაღლესი ქურუმის კარტირის წარწერები. სასანიელები, დაპყრობილ ქვეყნებში, ცეცხლთაყვანისცემლობის მიმდევრებს მნიშვნელოვან პრივილეგიებს ანიჭებდნენ. ისინი წარმოადგენდნენ სპარსული ბატონობის ძირითად ბირთვს. რომაული კონტროლის დამყარებამ, სპარსული ორიენტაციის დასაყრდენს, როგორც პოლიტიკური, ისე იდეოლოგიური საფუძველი გამოაცალა. მოვიდა ახალი დამპყრობელი, განსხვავებული კულტურითა და სულიერო სიმაკლით (დევნის სპარსული ბატონობის ძირითად ქრისტიანობა ფართოდ იყო გავრცელებული). სამხრეთ კავკასიაში რომაულ ბატონობას დახვდა სპარსული რელიგიური ექსპანსიით დაკონტროლებული წარმართობა და დამპყრობლის მიერ ძალით დანერგილი ცეცხლთაყვანისცემლობა. დევნილი წარმართობა და არამყარი ზოროასტრიზმი გზას უხსნიდა ახალ სულიერებას, რომელსაც იმპერიის მოსახლეობის დიდი ნაწილი აღიარებდა. დიოკლეტიანეს ანტიქრისტიანული მოღვაწეობა (საყურადღებოა, რომ დიოკლეტიანეს მეუღლე პრისკა და ასული ვალერია, ქრისტიანები იყვნენ) ვერ აფერხებდა მის გავრცელებას. კონსტანტინე დიდმა 313 წელს გააუქმა შეზღუდვა, ახალი რელიგია გაუთანაბრა წარმართობას, რაც ქრისტიანობის გამარჯვებას ნიშნავდა. იმპერატორის შემწყნარებლობამ ხელი შეუწყო ქრისტიანობის გამარჯვებას რომის იმპერიასა და მისი გავლენის ქვეშ მოქცეულ ქვეყნებში (მათ შორის საქართველოსა და სომხეთში). ანტიკურ საისტორიო მწერლობაში რეალობად მიჩნეული მოვლენები ხაზგასმულია „ქართლის ცხოვრებაში“.

ზრანი ძაძიარია

ღაიჯესტი

შვების მომგვრელი სრამლები

ცხოვრების მანძილზე საშუალო ადამიანი დაახლოებით 70 ლიტრ ცრემლს ღვრის. სიცოცხლის განმავლობაში კალის შესახებ ყველაფერი, გარდა ცრემლების ჰორიზონტი ზედაპირის შესახებ რატომღაც არავინ ლაპარაკობს. არადა, მძიმე ქონები ამტკიცებენ, რომ ტირილი სიცოცხლის მარგალიტია.

ფიზიოლოგიური თვალსაზრისით, ტირილი გუნებრივი და სარგებლოების მომხიბველი პროცედურაა. ტირილის დროს გვიან მოკლე ენერჯიულ ჩასუნთქვას და ხანგრძლივ ამოსუნთქვას ვაკეთებთ, რაც დადებითად მომგვრებს სხსუნთქვას და სისხლძარღვთა სისტემებზე, ამდენად სულაც არ არის შემთხვევითი, რომ მსგავსი მეთოდები მრავალ სუნთქვით ვარჯიშს უღებენ საფუძვლად. ტირილის რამდენიმე წუთის შემდეგ ჩასუნთქვა-ამოსუნთქვის სისტემა ნელდება, გულისცემა და ოფლისდაბალი მატულობს.

მსგავსი ცვლილებები აღინიშნება ფიზიკური დატვირთვების შემდეგ - სწორედ ამით აიხსნება ის გარემოება, რომ ტირილის შემდეგ სხსიათმოდო მოდუნებას ვგრძნობთ სწორად.

მნიშვნელოვანი ერთობა

საზრუნველთა ძალა პერსონის უფლებიანთა ლიბის წევრებმა ტიტანური შრომა გასწიეს, რომლის შედეგად ცნობილი გახდა, სადაც უფალი თვის პატრონი ხალხის შესახებ ყველა ხელისაწყოში ცნობა მოხდებოდა სათანადო სისტემატიზაციის დაცვით. მათი აზრით, უფალთმობის იმედიანე მშენებელი ელენე და კლემენტინა. უფალთმობის ხალხი მსოფლიოს ყველა კუთხეშია, თუმცა ყველაზე მეტი ისინი შოტლანდიაშია, ვალეილესა და ირლანდიაშია შორის არიან. გამოკვლევებით გარკვევა, რომ თვების ცვლადობის უმეტესობა შვილებს უფრო ხშირად მათს მხრიდან გადაცემათ, თანაც უფალთმობის სხვადასხვა მხარეებით გულფიცხები არიან. საბავარიულ ისინი, ფაქტობრივად, არასდროს მძლავრდება.

ლაგაზი, მგრაჲ „სუდალ“ გახდით...

გოლო დროს უკუშარულ, ავტორთა განმარტებით „მსოფლიოში ყველაზე სიძულადი ინტერნეტ-რესურსია“, „მშენებელი“ ძალა და გ-

გაკაცები წარდგინილი ფოტოსურათებით და მინიმალური ანკატური მონაცემებით ერთგვარ კონკურსში მონაწილეობენ. მათს ფიზიკურ მონაცემებს კი ათბალიანი სისტემით სანადადგებო სქემის წარმოდგენა აჯანსაღებს.

სანტინტარსო, თუ ვის ვინ მოსწონს და რა არის ამ მოწონების კრიტერიუმები. მგაგალითად, გრა-

ზილილ ძალა სიბიჟიამე მოსწონთ რუსი და სერბი მგაგაცები. გრაზილილი ძალა მოსწონთ რუს მგაგაცებს. გრაზილილი და თურქი მგაგაცები ჭკუიდან გადადიან რუს, უკრაინულ, ლიტვულ და პოლონულ ძალაზე, ხოლო სამხრეთში მგაგაცებს კალიან მოსწონთ ინგლისელი, შვედი და ნორვეგიული ძალა, ჩრდილოეთში კი ესპანელი და იტალიელი ძალაბატონები უფრო იზიდავენ. ვრანგებს სიბავთიანე მგაგაცების მათი შორს უჭირავთ, ხოლო თურქ ძალაზე გრაზილილი მგაგაცები ხილავენ. ჯობადად, თურქებს შორის გვერდი ლაგაზი მგაგაცები, ხოლო ჩრდილოეთში შორის ყველაზე მიმზიდველი ნორვეგიული მგაგაცები არიან.

დასკვნის სახით კი შეიძლება ითქვას, რომ მგა-

გაცები ლაგაზად უსაღაზრად გახდით ძალაზე აღიძვრენ. ძალაზე კი ლაგაზად ჩაცმულ და უფრო სპორტული აღნაგობის მგაგაცებს ანიჭებენ უპირატესობას. თანაც, ორივე სქემის ყველა მხრის წარმომადგენელს სურს რამე ახლის, მათგან განსხვავებული „ლაგაგაგა“.

მოამზადოთარ ტურაბელიძე

ღღის კალენდარი 17 ივნისი

მითროზანე კონსტანტინოული პატრიარქისა (დაახლ. 326); მონაწილეობა: ფრანცისკა, სვეტიცხელი, სვეტიცხელი და სილვანე (მ); მონაწილეობა კონკორდისა (დაახლ. 175); მღვდელმთავრისა ანტონისა, დურაჲის ეპისკოპოსისა (მ); ლირისა ჯონიკისა, ეპისკოპოსისა კონკორდისა (V); მღვდელმთავრისა მონაწილეობა: მართანისა და მართანისა, მართალ ლაგაგას დათა.

ღაიგადნე:

- 1818 - შარლ გუნი, ფრანგი კომპოზიტორი. გარდაიცვალა 1884 წელს.
1876 - ალექსანდრე ალადაშვილი, გამოჩენილი ემიგრანტი-თეატრალური მხატვარი. გარდაიცვალა 1950 წელს.
1882 - იმორ სტრამინსკი, რუსი კომპოზიტორი. გარდაიცვალა 1971 წელს.
1911 - ვიტორ ნეკრასოვი, რუსი ემიგრანტი მწერალი. გარდაიცვალა 1987 წელს.
1929 - ტიბრან პეტროსიანი, ჭადრაკში მ-9 მსოფლიო ჩემპიონი. გარდაიცვალა 1984 წელს.

გარდაიცვალნე:

- 1953 - მოსე თოიბა, ცნობილი მხატვარი.
1958 - იმრა ნაღი, უზბეკეთის პრემიერ-მინისტრი, ნიკიტა ხრუშჩოვის განკარგულებით სიკვდილით დასაჯეს, რომელიც უზბეკეთის 1956 წლის აჯანყების მონაწილე.

მოვლენები:

- 1885 - ნიუ-იორკს მიღება ფრანგული გემი „Isere“, რომელმაც აშშ-სთვის ფრანგი ხალხის საჩუქარი - თავისუფლების ძანდაკაზა ჩაიტანა.
1944 - ისლანდია გამოცხადდა სუვერენულ, დამოუკიდებელ სახელმწიფოდ.
1982 - გაეროს გენერალურ ასამბლეაზე გამოსვლისას აშშ-ს პრეზიდენტმა რონალდ რეიგანმა საბჭოთა კავშირს პორტობის იმპერიის უწოდა.

ღღისსახსრები ღღიები:

- გვალვისა და გუდაგანობის წინააღმდეგ გრძელის საერთაშორისო ღღი.
ისლანდია - რესპუბლიკის ღღი.
აშშ, კანადა, ნიდერლანდები, არგენტინა - მამების ღღი.
რუმინეთი - ეროვნული ავიაციის ღღი.

გეიანისი

ამინდი ღღეს
თბილისი. +19 - +28
ქუთაისი. +19 - +26
ბათუმი. +20 - +31
ჯუბაღიდი. +21 - +32
თელავი. +18 - +32

ღღის ოფიციალური გასვლითი კურსი
1 აშშ - 1.8650 ლარი
1 ევრო - 2.2339 ლარი
1 მრ. სტ. - 2.7052 ლარი
100 რუბლი - 5.8685 ლარი
1000 სომ. დრაგა - 4.7803 ლარი
1 აზ. მან. - 2.2484 ლარი
10 უკრ. გრივნა - 2.2798 ლარი
1 თურქ. ლირა - 1.1422 ლარი
10 ჩინ. იუანი - 2.6456 ლარი

რეკლამა გ. ავღლიანის ქ. №19.
„საქართველოს რესპუბლიკაში“
99-62-77; 899 32-85-76.

ფოტოგაქტი

ოკიუმის ყაყაგო ყოველ მათე ავღანელს მოჰყავს

ანაკლოტები

- ოჲ, რა მგარე ხარ, როცა დათვრები, - ეჭურულეა გოგო გიჲს.
- როცა დათვრები, შენც არა გიგავს...
- ემიგო, ღვიქლი მანუხებას ქალიან.
- სპირტიან სანგაღებს სვამთ?
- კი ვსვამ, მგრაჲ არ მშველის.
- მისოს ყალი ასტკივდა და გვა თითქმის წაერთვა. ემიგო-თან დარეკა.
- მურმილი ემიგის ცოლგა აილო.
- ემიგი სახლშია? - ქლივის ჩაიჭურულა
- მისოს ყურმილი.
- არა, - ჩურჩულითვე უხასუხა ემიგის ცოლგა, - გვიანგამდე არ დაბრუნდება და ჩქარა მოდი.
- მისო, წამოდი რა, სპექტაკლზე წავიდე, - უხვეწება მარო.
- ქალო, გუჲინ არ ვიყავით მგ სპექტაკლზე?
- გუჲინ ხომ სვამ კაბა გიცვა, შე სულალო...
- რამდენი წლის ხარ, გიქია?
- ოთხმოცისა ჲსდები.
- ახლა რომ ოცისა იყო, რას ინატრებდი?
- მეტს არაფარს.

საქართველოს რესპუბლიკა SAKARTVELOS RESPUBLIKA
გ. ავღლიანის (ყოფილი პაროვისკიანი) ქ. 19
ინდოქსი 66434
გამოცემა: შპს „თანადგობა“-ს გაზეთ „საქართველოს რესპუბლიკის“ გამოცემელი“ (დავით აღმაშენებლის 150. ტ. 899 79-76-79)
შპს „ახალი საუკუნე“
იბეჭდება „კოლორში“ (რეინიგზის ჩინი, № 20)
მთავარი რედაქტორი ალექო ასლანიშვილი 99-62-77; 899 56-81-86
პასუხისმგებელი რედაქტორები: გურამ გომიგაშვილი 899 53-76-16; რუსლან რუსიბა 899 17-21-21; სპარტაკ ქოჲულია 899 36-00-35
პასუხისმგებელი მდივანი მამუკა გუგუჩიძე 879 01-04-77
ავტორთა საჭურაღღოგო რედაქციის მიერ შეუქვეთავი მასაღები დიბეჭდება ავტორთა ხარჯით. ავტორთა მოსაზრებები, შესაძლოა, მუდამ არ ემთხვეოდეს რედაქციის პოზიციას.